

DELTAPLAN ARMOEDE ROTTERDAM

Een oproep uit de stad

**WARM
ROTTERDAM**

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	4
Code rood	5
Biedt perspectief!	5
Gevestigde belangen moeten plaatsmaken	5
WAAROM EEN DELTAPLAN ARMOEDE?	7
Een breed perspectief op armoede is ook financieel verstandig	8
Rotterdam, we beginnen niet bij nul!	9
WAT MOET ER GEBEUREN?	11
De basis: ervaringen en kennis van bewoners	12
De basis: sterke informele netwerken	13
De schil om de basis: welzijn en zorg in de wijken	17
Bedrijven en overheden maak het verschil	20
Gemeente en fondsen	23
Lobby-agenda richting rijk	26
Aan de slag!	26
FINANCIELE PARAGRAAF DELTAPLAN	
Een begroting voor Armoede in de stad	27
Gebiedsbudget	28
BIJLAGE 1 - SCHEMATISCHE WEERGAVE (FINANCIËLE)	
BESTAANSZEKERHEID	29
BIJLAGE 2 - HET FACTORENMODEL	30
BIJLAGE 3 - WAAR DE SAMENHANG ONTBREEKT	31

DELTAPLAN ARMOEDE ROTTERDAM

Een oproep uit de stad

Van Warme meedenkers aan verschilmakers

December 2024

INLEIDING

Wat betekent dag in dag uit leven met te weinig geld? Wat wordt 82.000 Rotterdammers afgenomen door permanente armoede? Ervaringsdeskundigen antwoorden unaniem het volgende: “Mijn eigenwaarde! Ik kijk niet meer in de spiegel want ik zie alleen maar angst, mijn verleden. Dat is te confronterend. Iemand moet je soms even door elkaar schudden, je dwingen weer naar voren te kijken. Zelf weet je vaak niet waar je moet beginnen. Je hebt mensen nodig die je aan de hand meenemen, maar hulpinstanties zijn nergens te bekennen. Er zijn wachtlijsten, wachtrijen. De weg naar instanties is te lang. En als je er dan toch belandt, stuit je vaak op onbegrip. Zet ervaringsdeskundigen achter de balie!”

Dit Deltaplan is een oproep aan de verschilmakers¹ in Rotterdam en bij het Rijk. Met als motto: waarborg de sociale grondrechten² van alle Rotterdammers. Dat betekent: voor iedereen een dak boven het hoofd, drie gezonde maaltijden per dag, toegang tot zorg en (betaalde) arbeid, contacten in de buurt, en zich gezien en gehoord voelen.

Het klinkt zo gewoon, zo vanzelfsprekend. Toch hebben meer dan 82.000 Rotterdammers³ moeite om in hun dagelijkse, primaire levensbehoeften te voorzien, zij leven in bestaansonzekerheid. En bestaansonzekerheid is veel meer dan geen of weinig geld hebben (zie bijlage 1). Langdurig leven met geldzorgen gaat gepaard met uiteenlopende sociale (gezondheids)problemen (zie ook de [Atlas van afgehaakt Nederland](#)). Ook is de samenleving voor veel bewoners te ontoegankelijk geworden. En opeenvolgende crises en hardnekkige bureaucratie raken juist deze Rotterdammers - die zich al in een kwetsbare positie bevinden - onevenredig hard. Het bestaansminimum is te laag en de dagelijkse boodschappen zijn voor velen te duur. Landelijk hebben bijna 2 miljoen mensen langdurig geldzorgen. Zij leven gemiddeld 7 jaar korter ([zie SER-advies](#)). Schoolprestaties van kinderen en jongeren in armoede blijven achter; een verloren generatie dient zich aan.

En dat helpt niet om op eigen kracht uit de geldstress te komen. Zet deze persoonlijke ervaring tegenover de denkwereld van verschilmakers, waarin armoede ‘hanteerbaar’ wordt gemaakt door het op te knippen in vervoersarmoede, kinderarmoede, menstruatiearmoede, energiearmoede en ga zo maar door. Dit opknippen zegt niets over de wereld waarin mensen in armoede leven. Het opknippen zegt iets over verkokerde financieringsstromen, en dito beleid, uitvoeringspraktijk en bestuurscultuur. Dit tezamen is een armoede-industrie. We zien hetzelfde mechanisme bij de schuldenindustrie, waar velen geld verdienen aan mensen met schulden, maar er nergens een effectieve, integrale aanpak is. Echter: door naar armoede te kijken vanuit een verkokerd perspectief, komen de aangedragen oplossingen zelden verder dan pleisters plakken. Ook in Rotterdam bestaat de aanpak van armoede vooral uit korte-termijn-interventies en acute hulp; structurele oplossingen zijn er onvoldoende om armoede structureel te verminderen of te voorkomen.

¹ Verschilmakers zijn de overheid, bestuur & politiek, maatschappelijke organisaties, bedrijven en fondsen die binnen hun dagelijkse werkzaamheden een positief verschil kunnen maken voor Rotterdammers in armoede en/of schulden.

² Sociale grondrechten: het recht op arbeid; het recht op sociale zekerheid, bescherming van de gezondheid en sociale, geneeskundige en juridische bijstand; het recht op behoorlijke huisvesting; het recht op de bescherming van een gezond leefmilieu en het recht op culturele en maatschappelijke participatie.

³ Aantal personen in Rotterdam met een inkomen tot 110% sociaal minimum, voorlopige cijfers 2023, CBS Statline, [Laag en langdurig laag inkomen: huishoudenskenmerken, regio \(indeling 2024\)](#)

Code Rood

Nogmaals: het water staat veel Rotterdammers aan de lippen. De Brede Raad 010 en Warm Rotterdam gaven in 2022 dan ook code rood af. Dat betekent dat in Rotterdam echt te weinig is gedaan is om ontstane ongelijkheid door armoede en schulden te verminderen. En dat is nog steeds zo. Sterker nog: het lijkt erop dat deze ongelijkheid wordt geaccepteerd. Want als iedereen onderhand wel weet wat er gaande is: waarom gebeurt er dan zo weinig? Zijn bestuur en politiek, bedrijven, hulpverleners en bewoners onverschillig (geworden)? Realiseren zij zich onvoldoende welke gevolgen deze ongelijkheid heeft voor Rotterdammers, de samenleving en onze economie?

Het bovenstaande is trouwens niet alleen een signaal uit Rotterdam, integendeel. Ook de Commissie sociaal minimum (zie rapportage [deel 1](#) en [deel 2](#)), [het SCP](#), het [NIBUD](#) en de [Landelijke Armoedecoalitie](#) concluderen dat veel bewoners niet meer in hun primaire levensbehoeften kunnen voorzien. Dat is toch de basis voor een menswaardig bestaan. Ook voelen veel bewoners zich niet meer gehoord, ze hebben het gevoel dat wat zij meemaken er niet toe doet. Dat maakt dat ze de overheid, instanties en bedrijven de rug toekeren. De dienstverlening is niet altijd betrouwbaar en stoelt soms op eigenbelang, zoals het behalen van targets, kpi's en financieel rendement. Wat vervolgens weer leidt tot moeilijk bereikbare bewoners die huiverig zijn voor het aanvragen van regelingen en toeslagen. Omdat het te ingewikkeld is, omdat ze professionals bij instanties niet meer vertrouwen, of uit angst om bij een klein invulfoutje honderden euro's te moeten terugbetalen.

Biedt perspectief!

Wat voor stad wil Rotterdam zijn? Een pleisterplaats blijven, of een stad die werk maakt van structurele oplossingen voor het armoedeprobleem? Welk perspectief wil Rotterdam de 82.000 Rotterdammers die op of onder de armoedegrens bieden? Wat hebben bewoners nodig? Volgens Warme meedenkers hebben Rotterdammers vooral behoefte aan beleid en aanpakken die bescherming en ondersteuning bieden aan bewoners. Aan investeringen in het aanpakken van sociale problemen zoals ongezondheid, werkloosheid, sociaal isolement en schulden.

Bewoners een perspectief bieden betekent ook serieus omgaan met hun signalen over wat er moet gebeuren. Zij moeten zich uitgenodigd voelen om die kennis te delen. Perspectief bieden is bovendien dat bewoners met hun vragen dicht bij huis terecht kunnen, op een vertrouwde toegankelijke plek waar vrijwilligers en professionals zijn die tijd hebben. En dan moet het ook zo zijn dat de gemeentelijke en institutionele dienstverlening daar goed op aansluit en op haar beurt kennis brengt en deelt. Met de intentie, de wil én voldoende mandaat om te doen wat goed en nodig is voor bewoners.

Gevestigde belangen moeten plaatsmaken

Een effectief armoedebeleid is dus integraal én gebaseerd op kennis en ervaring van degenen die weten hoe moeilijk het is om rond te komen van te weinig geld. Natuurlijk is het zo dat de huidige aanpakken voor een groep bewoners effectief zijn. Maar voor een groeiende groep is dat niet (meer) het geval. En dat is, ook maatschappelijk gezien, een ontwikkeling waarover we ons zorgen moeten maken. Want het vertrouwen in overheid en instituties is sterk gedaald en dus zijn andere oplossingen nodig. Maar de (beleids)realiteit is kennelijk zo complex dat het tot stilstand leidt. Zijn de landelijke en lokale (politieke) systemen nog wel geschikt om een complex armoedevraagstuk effectief aan te pakken?

Warm Rotterdam en haar netwerk zien als uitweg het opzetten van een politiek en maatschappelijk systeem waarin maatschappelijk ondernemerschap en wijkinitiatieven de ruimte krijgen. Want daar worden gevestigde belangen doorbroken en zijn bewoners in regie. En daarvoor zijn organisaties in de wijken keihard nodig. En zeker de informele partijen die in de wijk geworteld zijn en de 'taal van de wijk' spreken. Onder hen zijn veel ervaringsdeskundigen. Deze sociale basis in de wijken is cruciaal voor een effectieve aanpak en moet worden versterkt.

WAAROM EEN DELTAPLAN ARMOEDE?

Ongelijkheid aanpakken is beleidsmatig en in de uitvoering een domeinoverstijgend issue. Dat vraagt om integraliteit. En het huidige armoede- en schuldenbeleid in Rotterdam is dat niet (landelijk ook niet). Met integraal wordt bedoeld dat armoede in zijn volledigheid en alomvattendheid met alle relevante aspecten en perspectieven op de agenda staat. Integraal is niet alleen efficiënt voor besluitvorming en oplossingen, het staat ook voor duurzaamheid en effectiviteit op de lange(re) termijn. Dit Deltaplan is de preventieve tegenhanger van het vastgestelde armoede- en schuldenbeleid⁴. Dat is nodig want het huidige beleid raakt de kern voor een effectieve armoede aanpak (nog) te weinig.

Dat blijkt ook uit de onderzoeken en adviezen van de Ombudsman Rotterdam (*Impact vergroten door samen met elkaar op te trekken*, februari-juli 2023), [De Brede Raad010](#), [Toezicht sociaal domein en Warm Rotterdam](#). De aangedragen kennis en adviezen waren input voor het [Armoede en schuldenbeleid 2023-2026](#). Er zijn enkele adviezen overgenomen. Maar de focus van het vastgestelde beleidskader ligt toch vooral op het vereenvoudigen van regelingen, het verbeteren en meer inzet van de gemeente en top-down communicatie met bewoners. Als het leed al geschied is. De focus richt zich op bewoners die al financiële problemen hebben, en te weinig op bewoners met beginnende (sociale) problematiek. Zie [hier](#) de reacties van een aantal ervaringsdeskundigen van Warm Rotterdam op het beleidsplan.

Ook Toezicht Sociaal Domein concludeerde in zijn onderzoek over Rotterdam dat het beleid getuigt van een te smalle blik op armoede. Zij concluderen net als de bovengenoemde partnerorganisaties dat de geboden hulp en dienstverlening te veel Rotterdammers uitsluit. Dit wordt veroorzaakt door:

- Slecht toegankelijke hulp en dienstverlening voor een deel van de bewoners bij de Vraagwijzer, Wijkteams, Jongerenloket, zorg- en welzijnsaanbieders. Denk aan: digitale toegang, van het kastje naar de muur worden gestuurd, geen privacy, geen vaste contactpersoon, lange wachttijden, geen nazorg etc. Hierdoor ontstaat wantrouwen en het vermijden van hulp en zorg.
- Te weinig samenhang in het hulpaanbod, geen regie, geen overzicht, veel tijdelijke projecten en pilots, gericht op acute hulp, pleisters plakken; kortom: geen duurzame oplossingen.
- Te weinig samenwerking op basis van gelijkwaardigheid tussen formele en informele organisaties, waardoor de informele brugfunctie naar dienstverlening onvoldoende uit de verf komt.

Twee belangrijke voorwaarden voor effectief armoedebeleid zijn een breed perspectief en integrale afspraken (met onder andere zorg, welzijn, werk, onderwijs en gezondheid). Onder verantwoordelijkheid van een breed bestuurlijk team dat zich laat zien op dit onderwerp in de stad. Want waarom is armoede niet prioriteit nummer 1 van dit college?

In haar pleidooi voor een breed perspectief op armoede staat Warm Rotterdam niet alleen. Ook de Commissie Sociaal Minimum hanteert een brede opvatting van bestaanszekerheid en ondersteunt daarmee de noodzaak van een Deltaplan Armoede Rotterdam - Een oproep uit de stad. VNG-voorzitter Sharon Dijksma heeft bovendien opgeroepen tot [een landelijk Deltaplan Bestaanszekerheid](#).

⁴ Van wethouder Yigit, vastgesteld op 7 september 2023 door de gemeenteraad, zie www.rotterdam.nl/rotterdam-voor-iedereen.

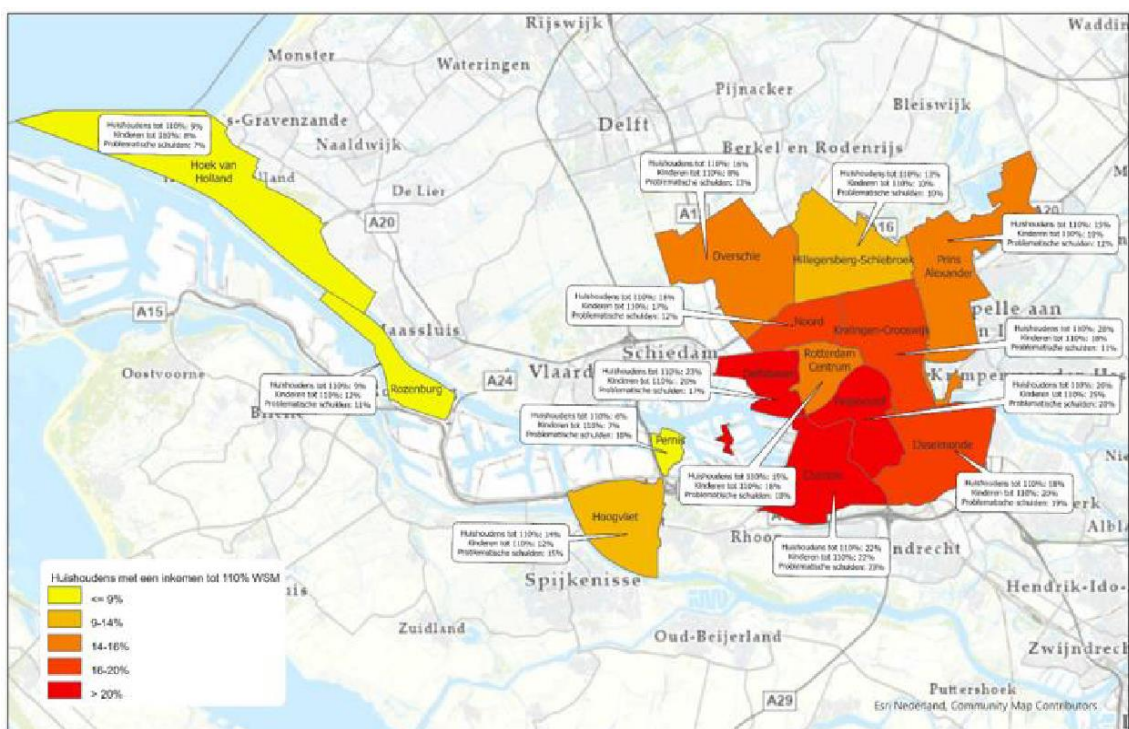
De door de Tweede Kamer ingestelde Commissie Sociaal Minimum [zegt](#):

“Het zorgdragen voor de bestaanszekerheid van Nederlandse burgers is een grondwettelijke taak van de Nederlandse overheid en vraagt om meer dan het realiseren van financiële bestaanszekerheid. Het veronderstelt ook beleid op terreinen als gezondheidszorg, onderwijs, volkshuisvesting en het sociaal domein. We zien dat de bestaanszekerheid in de brede zin van het woord voor een omvangrijke groep mensen in het geding is. Oorzaken hiervan zijn onder andere de flexibilisering van de arbeidsmarkt, de hardnekkigheid van kansenongelijkheid in het onderwijs, het tekort aan betaalbare woningen en het bestaan van gezondheidsverschillen tussen lagere en hogere-inkomensgroepen.

Financiële bestaanszekerheid betekent dat burgers over voldoende financiële middelen beschikken om te voorzien in elementaire levensbehoeften (zoals voeding, water en energie), maar ook in basale maatschappelijke participatie (sociale en culturele activiteiten en sport). Voldoende financiële middelen betekent ook dat burgers beschikken over voldoende financiële buffers om onverwachte uitgaven op te vangen”.

Een breed perspectief op armoede is ook financieel verstandig

Het is code rood. Hieronder een kaart met de Rotterdamse gebieden en het percentage huishoudens met een inkomen tot 110% Wettelijk Sociaal Minimum⁵. Ook veel kinderen groeien in armoede op.

Bron: Hoofddlijnen nieuwe armoede- en schuldenbeleid 2023-2026

Armoede en schulden kosten onze stad veel geld. Anderen verdienen er juist aan. Integraal armoedebeleid is dus ook vanuit economisch perspectief noodzaak. Want armoede treft niet alleen degenen die ermee te maken hebben, het raakt de hele stad door:

- Oplopende zorgkosten (Wmo/zorgpremie) door bijvoorbeeld stress en een onevenredig zorggebruik.

⁵ De aangegeven score per gebied is een gemiddelde. En dat betekent dat de score van wijken in gebieden lager kan liggen. Zoals bijvoorbeeld in Hillegersberg-Schiebroek waar de score van de wijk Schiebroek-Zuid onder het gebiedsgemiddelde ligt.

- Huisuitzettingen, water- en energieafsluitingen kosten geld en vermeerderen de kosten voor zorg, opvang en (acute) hulp.
- Schooluitval kan leiden tot een criminele carrière én een toenemende druk op de jeugdzorg. Jeugd in armoede krijgt vaak een te laag schooladvies. Talent blijft zo onbenut. Het risico van een verloren generatie dreigt. Een gezin met problematische schulden kost de samenleving € 100.000 per jaar.
- Oplopende inkomstenderving en afschrijvingen voor bedrijven als gevolg van klanten en werknemers met geldzorgen.
- Hoge maatschappelijke kosten voor de schuldenindustrie o.a. door schuldhelpverlening, incasso, deurwaarders en een rechtsgang (IBO-onderzoek spreekt van 8 miljard euro).

Beleidskeuzes binnen het armoede- en schuldenbeleid zijn dan ook inefficiënt als de samenhang met sociale problematiek niet is meegewogen (zie bijlage 3 voor Rotterdamse voorbeelden). Armoede kost Rotterdam veel te veel.

Rotterdam, we beginnen niet bij nul!

Warm Rotterdam riep de stad tijdens de Warmtetop (20 november 2023) op om amendementen in te dienen in aanvulling op het vastgestelde beleidskader 'Rotterdam voor iedereen' door de gemeenteraad. Deze oproep leverde vele kennis en input voor een nieuw beleidskader, het Deltaplan, op. En dit kwam nog bovenop de al eerder gedane aanbevelingen in diverse rapportages en brieven aan het stadsbestuur (zoals hierboven beschreven).

Al deze kennis resulteert in dit Deltaplan: *"Pleisters plakken helpt even, maar niet structureel"*. Want met pleisters en noodverbanden waarborg je de sociale grondrechten van bewoners niet. Dus verschromp makers: kies voor duurzame oplossingen en zorg voor continuïteit en betrouwbaarheid. Benut dit Deltaplan en investeer in wijknetwerken als onderdeel van de sociale basis. Maak het mogelijk om deze resultaten voor de stad te behalen:

- Contact maken: meer bewoners bereiken door er voor ze te zijn in wijken. Door vertrouwen op te bouwen en in gesprek te gaan over wat bewoners nodig hebben. In hun taal, herkenbaar, peer-to-peer met rolmodellen, sleutelfiguren en vrijwilligers. Dit vergroot onderling contact en vertrouwen en verbetert de leefbaarheid in wijken.
- Meer ondersteuning voor bewoners bieden die hun sociale grondrechten waarborgt. Zoals ontmoeting in de wijken, leerwerktrajecten, taalcursussen, beweeglessen, hulp bij schulden, informatie over toeslagen & regelingen en hulp bij opvoedvragen.
- Voorkomen in plaats van genezen: meer sociale problematiek afvangen met het wijknetwerk, en niet onnodig medicaliseren. Dit vraagt om een sterke, vrij toegankelijke wijkinfrastructuur voor bewoners. Dit vermindert de druk op de ouderenzorg, ggz, jeugdzorg en huisartsenzorg. Het aantal indicaties neemt af.
- Meer (financiële) prikkels voor meerjarige samenwerking tussen formele en informele partners in de wijken zoals bewonersorganisaties, sociaal ondernemers, wijkcoöperaties met woningcorporaties, zorg, ggz, Vraagwijzer en wijkteams.

Heel
2023
Om
2023
beh
will
land n
to en
spac

aanvraag 2023 afgegeven
aan een gestelde versie n

Aanslagbiljet
Gemeentelijke heffingen
Belastingjaar 2023
WOZ tijdvak 2023

Regulering
14 februari 2023
Dienstaanvraag
2023/023

Indien van toepassing
Indien van toepassing

Uitsluitend te betalen
Bijz. 2023.023

**Gemeente
Rotterdam**

De gemeente Rotterdam is een van de
aan de hand van de
aan de hand van de
aan de hand van de

Wettelijke bepalingen
Wettelijke bepalingen
Wettelijke bepalingen
Wettelijke bepalingen

Wettelijke bepalingen
Wettelijke bepalingen
Wettelijke bepalingen
Wettelijke bepalingen

Wettelijke bepalingen
Wettelijke bepalingen
Wettelijke bepalingen
Wettelijke bepalingen

WAT MOET ER GEBEUREN?

De stad heeft met ons gesproken. We hebben telkens weer gevraagd naar wat er moet gebeuren voor een armoedeaanpak die aansluit bij wat bewoners nodig hebben. We bouwen het Deltaplan bottum-up op. Van ervaringskennis uit de wijk tot en met systeemkennis van overheden, zorg- en welzijn professionals en bedrijven. Achtereenvolgens:

- Bewoners: experts met ervaringskennis
- Informele netwerken: kennis van vrijwilligers/ervaringsdeskundigen en professionele kennis
- Welzijnswerk: (ervarings)kennis van vrijwilligers en professionals
- Zorg: professionele kennis
- Bedrijven: professionele-/commerciële kennis
- Gemeente: institutionele professionele kennis (beleidsmatig en uitvoerend), kaderstelling, wet- en regelgeving
- Het rijk: institutionele kennis, kaderstelling, wet- en regelgeving

DE BASIS: ERVARINGEN EN KENNIS VAN BEWONERS

In de stad wordt steeds vaker gevraagd om de inbreng van ervaringsdeskundigen. Ook in het beleidskader van de gemeente wordt ervaringskennis gezien als een onmisbare bron van informatie. Nu zijn er in de stad al meerdere organisaties waar ervaringsdeskundigen hun kennis en expertise delen. Denk aan: het Basisberaad, de Brede Raad010, het Burgerpanel, Warm Rotterdam. Dus ook bij de advisering door ervaringsdeskundigen zien we de verkokering weer terug. Meerdere gremia adviseren op verschillende domeinen. En dat staat haaks op het feit dat bewoners armoede niet in stukjes en beetjes ervaren. Immers: in de kern ervaren dak- en thuislozen, bewoners in armoede en bewoners met een beperking dezelfde uitsluiting door het systeem. Maar door het te organiseren zoals het nu is, wordt shopgedrag onder verschilmakers aangemoedigd. Terwijl we toch eigenlijk de stem van ervaringsdeskundigen eensluidend moeten laten horen om daadwerkelijk invloed te hebben.

Om van de verkokerde advisering over armoede af te komen is het instellen van een burgerberaad Armoede een oplossing. Daarmee voorkom je dat het debatteren over armoede onttaardt in een meningenoorlog, wat nu te vaak het geval is in de gemeenteraad. Een debat over armoede en schulden moet een uitwisseling zijn van waarden en perspectieven. Bij een burgerberaad Armoede adviseert een representatieve groep burgers van Rotterdam over armoede en schuldenproblematiek. Daarvoor krijgt een burgerberaad de faciliteiten om zich goed te laten informeren door ervaringsdeskundigen en experts. Zij denken na, overleggen en zoeken naar een gemeenschappelijke grond voor oplossingen. Daarvoor is dan ook draagvlak (zie [Nu is het aan ons. Oproep tot echte democratie.](#) van Eva Rovers). Bij een burgerberaad worden ook bewoners in armoede en/of met schulden gehoord en wordt hun kennis benut. Maak er haast mee!

Geformaliseerde inspraak van burgers is ook een actiepoint in het beleidskader Armoede en schulden. Het is onduidelijk hoe dat nu geëffectueerd is.

Meer toehoorders graag!

Vertellers over leven in armoede en met schulden zijn er wel, maar er is een tekort aan toehoorders. Betrek burgers bij beleidsontwikkeling. Zie dat ook als een verrijking, leer van de ervaringen van inwoners. Luister naar hen. Geef ambtenaren de ruimte om zich te verdiepen in de wereld van Rotterdammers en waar zij tegenaan lopen; ga uit van vertrouwen, wees empathisch. Kom meelopen bij de informele spreekuren in de wijken. Dat leidt tot kennisvermeerdering. Ook kan de (vak)kennis over armoede en schulden bij professionals en vrijwilligers worden vergroot. Organiseer meer wijkdialogen waar beleidsmakers, politici, het maatschappelijk middenveld en bedrijven kennis ophalen van bewoners en ervaringsdeskundigen. En laat ambtenaren beleidsmaatregelen uitleggen of voorleggen aan ervaringsdeskundigen. Dat moet aangejaagd en gemobiliseerd worden om het verantwoordelijkheidsgevoel voor Rotterdammers in armoede en schulden te vergroten. Bij die verantwoordelijkheid hoort ook handelingsruimte, dat is een oproep aan werkgevers.

Tot slot: hoe kun je ervaringskennis het best benutten?

- Organiseer één stedelijke adviesraad Ervaringsdeskundigheid. Doe dat door de bestaande panels, adviesraden en -platforms bij de stedelijke organisaties én de gemeente in één adviesraad onder te brengen. Faciliteer dat met coördinatie- en organisatiekracht.
- Benut de opgedane kennis en ervaring met het Burgerberaad Klimaat voor het opzetten van een burgerberaad Armoede en Schulden.
- Faciliteer gelijkwaardige ontmoetingen tussen ambtenaren en ervaringsdeskundigen voor kennis- en informatie-uitwisseling. Leer van elkaar.

DE BASIS: STERKE INFORMELE NETWERKEN

Om het vertrouwen in de overheid bij bewoners te herstellen zijn er bruggenbouwers nodig die hen in contact brengen met verschrommers (bestuur, politiek, beleidsmakers, maatschappelijk middenveld, fondsen en bedrijven). Informele organisaties en actieve burgers zijn zulke bruggenbouwers. Maar zij worden door de gemeente en fondsen al jaren in een wankelend schuitje gehouden. Dat is bepaald geen hart onder de riem voor de betrokken bewoners, die hun ziel en zaligheid leggen in hun werk voor andere Rotterdammers.

De stad en de overheid zijn het erover eens dat we meer moeten doen om bewoners te bereiken, want dat lukt hen onvoldoende. Financiers doen er daarom goed aan om voor informele organisaties in de stad een meer betrouwbare partner te zijn, want juist die organisaties slagen er wél in om zelfs met de wantrouwige Rotterdammers in gesprek te komen. Een betrouwbare partner word je door meerjarige financiering te bieden, minder ad hoc te schuiven met (project)gelden en beter te luisteren naar wat er volgens deze organisaties nodig is in de stad. Zij wijzen er telkens weer op dat vroegsignalering van problematiek belangrijk is, en vooral ook eerder tot actie overgaan. Terwijl juist preventie uit het Rotterdams armoededeбат verdwenen lijkt te zijn.

Er is een basis in de wijk nodig voor bewoners. Een sociaal vangnet dat snel, adequaat en ruimhartig reageert; dat in staat is om te voorkomen dat bewoners in armoede raken en sociale problematiek verergert. Benut daarbij zoveel mogelijk wat er al is, en dat is veel in onze stad. Laat de wijk doen wat de wijk zelf kan en geef de wijk hierover de regie. Bewoners weten beter dan wie ook wat de wijk nodig heeft.

Informele wijkorganisaties⁶ zijn laagdrempelig, warm en toegankelijk en (vaak) een voorportaal voor of het afvoerputje van formele hulp. De kracht van hun dienstverlening is een persoonlijke, flexibele aanpak: ze laten bewoners niet los en blijven naast hen staan tot ze het zelf weer redden. Bewoners komen er graag, ze voelen zich er prettig. Ze ervaren begrip, er ontstaat vertrouwen en dan komen de vragen vanzelf.

Informele organisaties zijn een niet weg te denken onderdeel van het (hulp)aanbod in de wijken en normaliseren (hulp)vragen. Voedseluitgiftepunten en kledingbanken zijn niet alleen belangrijk voor goedkope spullen; het zijn voor bewoners ook plekken voor onderling contact, een lekker bakkie en een gelegenheid om vragen te stellen. De initiatiefnemers weten wat er speelt in de wijk, zijn soms ervaringsdeskundigen en slaan een brug tussen bewoners en het systeem.

Sterke informele netwerken

Eén loket voor alle (hulp)vragen

Faciliteer een informele basisinfrastructuur in wijken (met een hoge score op de armoede-index) met één of meerdere (kleinere) fysieke loketten waar bewoners terecht kunnen voor een luisterend oor, vragen en advies, hulp bij het aanvragen van (gemeentelijke) voorzieningen en regelingen⁷ of een passende verwijzing naar andere organisaties of instanties. Deze infrastructuur bestaat al dankzij de informele organisaties. Daar komen bewoners die liefst in hun eigen wijk hulp zoeken.

⁶ Onder informele organisaties verstaan wij organisaties die niet in opdracht van de gemeente werken (d.w.z. buiten de aanbestedingen vallen) en jaarlijks hun dekkingsplan rond krijgen met financiering uit subsidies als Couleur Locale, fondsen, Opzoemer Mee-budgetten, giften, eigen inkomsten uit verkoop etc.

⁷ 30% is het landelijke percentage niet gebruik van bijstand en bijzondere bijstand (Parlementaire monitor, PDC, 31 januari 2023). Het is moeilijk om een exact aantal te geven van het aantal bewoners in Rotterdam dat geen gebruik maakt van inkomensondersteunende voorzieningen. Uit verschillende onderzoeken blijkt echter dat een aanzienlijk aantal mensen die recht hebben op deze voorzieningen, deze niet aanvragen. Het is aannemelijk dat wanneer 30% het landelijk gemiddelde is, dit percentage in Rotterdam hoger ligt.

Daarnaast zijn er bewoners voor wie ook dergelijke loketten een brug te ver zijn. Voor hen zijn buurtmaatjes, aanbelacties en huisbezoeken nodig. Dat geldt ook voor ouderen die niet gemakkelijk meer de deur uitgaan. Waarmee maar weer gezegd is dat niet alle bewoners uit zichzelf om hulp vragen, hulp zoeken en hulp vinden.

De kennis en dienstverlening van gemeentelijke instanties als de Vraagwijzer, het Wijkteam en ETF zou faciliterend aan deze informele loketten moeten zijn. Dat is ook waar bewoners om vragen: kom naar ons toe, breng kennis en hulp naar plekken die voor ons vertrouwd zijn en waar we ons veilig voelen. Oftewel: beschouw de informele organisaties als de Vraagwijzer voor bewoners voor wie de gemeente en instanties niet toegankelijk zijn. Daarvoor is nodig dat:

- Bewoners voor gemeentelijk diensten (aanvragen regelingen, toeslagen, ondersteuning ed) terecht kunnen bij informele organisaties waar zij graag komen (dus niet de wijkhubs).
- Bij ieder loket minimaal één sociaal raadslid werkzaam is. Zorg ook dat er kennis over PGB-aanvragen bij deze loketten beschikbaar is. Zorg in natura wordt schaarser, daarom neemt de vraag naar PGB's toe. Maar de PGB-administratie is veel te ingewikkeld voor laaggeletterden, anderstaligen en mensen met een geestelijke beperking. Daarom huren zij administratieve hulp in, maar zijn ze helaas regelmatig slachtoffer van malafide administratiekantoren.
- Er bij de loketten extra ondersteuning komt voor Rotterdammers die niet digitaal vaardig, laaggeletterd of verstandelijk beperkt zijn, of de Nederlandse taal onvoldoende beheersen.
- Bewoners in privacy hun verhaal kunnen vertellen.
- Informele wijkwerkers actief op zoek gaan naar bewoners met (hulp)vragen.

Een netwerk van informele organisaties

De gemeente en fondsen kunnen netwerken van informele organisaties faciliteren om de hulp en dienstverlening aan bewoners te versterken:

- Versterk dragende informele organisaties in de wijken/gebieden en faciliteer hen met kennis en vrijwilligersondersteuning. Voor kennisdeling en -overdracht aan het wijknetwerk (train-de-trainer, peer-to-peer versterking).
- Breng ook voedselbank/uitgiftepunten onder bij informele organisaties.
- Regel voor iedere informele organisatie een contactpersoon bij de gemeentelijke clusters.
- Steun actief vrijwilligers en professionals die in hun werk gemotiveerd buiten de lijntjes kleuren. Geef ze een podium, ken ze een prijs toe of extra middelen (kennis, contacten, etc.). Zo wordt innovatiekracht gestimuleerd.
- Sluit informele organisaties aan op de communicatiekanalen van de gemeente (online en offline, in meerdere talen). Voorzie ze zo van informatie over bijvoorbeeld regelingen, toeslagen en subsidies voor bewoners met weinig geld⁸.

Gemeente, fondsen en bedrijven initieer een publiek-privaat fonds voor de ondersteuning van informele organisaties. En - waar mogelijk - ook een bundeling van geldstromen in de gebieden. Bestem dit fonds voor:

- Meerjarige financiering van informele organisaties. Dit zorgt voor continuïteit van de organisaties en voor duurzaam partnerschap in het gebieds- en wijknetwerk.
- Vrijwilligersondersteuning.
- Ondersteuning bij bedrijfsvoering en hulp bij fondsaanvragen.

De wijkraden: oren en ogen van de wijk

Een andere speler in de wijk die dicht bij bewoners staat zijn de wijkraden. Daarin zitten bewoners die de bewoners uit hun gebied vertegenwoordigen. Zij zijn de ogen en de oren van het stadsbestuur.

⁸ Zie hiervoor ook de [rapportage Right to Challenge](#). De stad als netwerk: Bewoners informeren via informele organisaties. In opdracht van de gemeente Rotterdam. Warm Rotterdam november 2024.

In hun jaaractieplannen krijgt armoedeproblematiek wisselend aandacht. Ook pakken de wijkraden hun rol verschillend op. Zij signaleren in de wijken, zijn soms zelf actief bij de armoedeaanpak, of zien zichzelf vooral als verbinder van informele en formele organisaties in het wijknetwerk. Gezien hun taken en bevoegdheden kunnen zij met bewoners en het informele netwerk een sterk signaal over armoede afgeven. Recente signalen van wijkraden zijn dat zij zich niet altijd serieus genomen voelen door het stadsbestuur. Ook geven ze aan dat hun jaarplannen vóór het indienen gecensureerd worden door de gebiedsorganisatie. Op wat volgens de gebiedsorganisatie wel en niet haalbaar is binnen de (beleids- en financiële)kaders.

Om een steviger geluid te laten horen is nodig dat:

- Armoede een onderwerp is in de jaaractieplannen van de wijken.
- Wijkraden aansluiten bij (informele) wijkoverleggen en samen met de welzijnsaanbieders en de informele organisaties een armoedeplatform voor kennisuitwisseling ondersteunen, en waar nodig concrete acties aanjagen.
- Wijkraden de krachten bundelen in een strategisch overleg om samen signalen en knelpunten over armoede te adresseren en te agenderen richting het stadhuis.
- Zij actief bewoners opzoeken, naar hen luisteren en een rol pakken bij het versterken van wat goed gaat.

DE SCHIL OM DE BASIS: WELZIJN EN ZORG IN DE WIJKEN

Zorg en welzijn: wat hebben ze met elkaar gemeen, en wat niet?

Het werk van welzijns- en zorgaanbieders verschilt. Het welzijnswerk concentreert zich in de wijken, en is er voor bewoners die kwetsbaar zijn. Het welzijnswerk signaleert, verwijst, biedt lichte (groeps)ondersteuning en ondersteunt bewoners bij hun initiatieven. Bij welzijnsorganisaties zijn bovendien veel vrijwilligers actief (o.a. bij Prestatie010) waardoor bijvoorbeeld de Huizen van de Wijk kunnen blijven draaien. In de huidige opdracht heeft het welzijnswerk een verbindende rol in de wijken. Daarom zet het welzijnswerk in op samenwerking met het informele wijknetwerk en heeft een initiërende rol bij onder meer de armoedeplatforms. Samen met de wijkraden en de armoedeplatforms zet het welzijnswerk in op signaleren, bereiken en verwijzen van bewoners.

De zorg is daarentegen stedelijk georganiseerd (met locaties in de gebieden) en levert Wmo- en jeugdzorgproducten. Het zorgaanbod werkt (meer dan welzijn) met protocollen en arrangementen en levert op indicatie. De zorg- en welzijnsopdrachten hebben wel dezelfde looptijd.

Professionals in het welzijnswerk zijn zichtbaar in de wijken, zorgprofessionals (wmo-adviseurs) zijn dat vooral als onderdeel van het wijkteam en zorgleveranciers voor individuele bewoners. Het welzijnswerk staat qua opdracht en organisatie dus letterlijk en figuurlijk dicht bij informele organisaties dan zorgaanbieders. 'De stad' maakt echter geen onderscheid in wat ze verwachten van welzijns- en zorgprofessionals. Voor hen zijn professionals mensen die hun werk voor bewoners goed moeten doen. In de kern gaat dit altijd over: is er voldoende tijd, aandacht en mandaat om problemen echt aan te pakken voor bewoners. Dat is de meetlat waarop professionals worden beoordeeld.

Een mensbeeld dat uitgaat van vertrouwen

Er is in de hele samenleving een andere kijk nodig op mensen die in armoede leven. Te vaak wordt gedacht en gezegd dat mensen door hun eigen schuld in de problemen zijn geraakt. Alleen al in het taalgebruik over deze groep is nog veel te winnen. Men spreekt kleinerend over hen als 'kwetsbaren', 'afgehaakten', 'werklozen' (ook bij onbetaalde arbeid), of mensen met een gebrek aan '[instantiekapitaal](#)'. Wat men niet ziet is hoe veerkrachtig en vindingrijk veel van hen zijn.

Geef dus het goede voorbeeld met taal die wél bijdraagt aan respect voor Rotterdammers. Schrap alle stigmatiserende woorden uit beleidsnota's, aanbestedingen, jaarverslagen etc. Dat maakt dat beleids- en uitvoeringsplannen en communicatie-uitingen de kloof niet verder vergroten.

- Organiseer een groot taaldebat voor beleidsmakers en hulpverleners. Zij gaan in gesprek met ervaringsdeskundigen, vrijwilligers en sleutelfiguren uit de wijken over niet-stigmatiserend taalgebruik.

Een oproep aan welzijns- en zorgprofessionals

Alles draait om eigenwaarde. Door dat te erkennen en uit te dragen in woord en daad, kan het vertrouwen bij bewoners weer groeien, en kunnen zij stap voor stap de eigen regie terugnemen. Het onderstaande draagt daaraan bij:

- Professionals: zoek bewoners op, informeer ze en deel kennis! Wees dáár waar bewoners zijn, en verwacht niet dat ze wel naar jou zullen komen. Heb steeds oog voor het individu, luister, zie en begrijp bewoners. Sta ervoor open dat Rotterdammers zichzelf kunnen zijn. Doe niet mee aan de trend dat het begrip van hulpverleners voor bewoners afneemt.
- Professionals: werk in het contact met bewoners met de stoplichtmethode, die ervaringsdeskundigen hebben ontwikkeld:
 - rood = acute nood bieden
 - oranje = relatieve stabiliteit realiseren

- groen = toekomstplannen maken

De kracht van deze methode is dat allereerst de grootste stressoren worden aangepakt. Maak beleid van deze handelswijze. Maak wetten, regels en procedures die uitgaan van medemenselijkheid. Geef professionals handelingsruimte: beloon gemotiveerd afwijken van regelgeving ten gunste van de bewoner. Beloon professionals die in hun werk de randjes opzoeken, hun professionele ruimte maximaal benutten, ook als ze daardoor in de problemen dreigen te komen. Geef ze een podium, een prijs en extra faciliteiten (kennis, contacten, budget etc.).

- Vertrouwenspersonen (vrijwillig of professioneel) bij wie bewoners terecht kunnen met vragen.
- Zet meer in op samen bewegen, dat is goed voor het mentale en fysieke welzijn. En dat geldt echt niet alleen voor jongeren. Vele sportvelden en sporthallen worden overdag niet intensief gebruikt, dus zet speciaal daarvoor aangestelde functionarissen in om met bewoners te bewegen. Werk samen met gezondheidscentra en welzijn. Volg het Deense model waarin sociale professionals - gefinancierd door huisartsen, welzijn en de gemeente - overdag en 's avonds sportactiviteiten organiseren voor groepen in de wijken.
- Maak sporten, dansen, muziek maken of zingen voor kinderen uit gezinnen met weinig geld mogelijk. Investeer in een communicatie-offensief om de bekendheid over de regelingen die er voor hen zijn te vergroten (on- en offline toegankelijk).
- Zorg dat dienstverlening van welzijn, zorg en de gemeente op rollator- en buggy-afstand bereikbaar is.
- Zorg ervoor dat professionals de sociale kaart in hun gebied goed kennen.
- Zorg ervoor dat professionals over de juiste gesprekstechnieken beschikken: stress- en cultuursensitief, goed doorvragen, zorgen dat bewoners bij de juiste hulp terechtkomen en dat die verwijzing 'warm' verloopt.
- Geef één vaste professional de regie als er meerdere organisaties betrokken zijn. Stuur er als opdrachtgever op dat betrokken professionals met elkaar samenwerken (o.a. door casusoverleg, korte lijnen en telefonische bereikbaarheid). Maak altijd nazorgafspraken met elkaar.

De sleutel naar effectieve dienstverlening voor bewoners in de wijken

Dienstverlening voor wijkbewoners kan pas effectief zijn als ieder gebied beschikt over een (fijnmazig) netwerk van informele- en formele welzijnswerkorganisaties. Dat is des te meer noodzakelijk gezien het eerdergenoemde feit dat de overheid en de hulpverlening een deel van de bewoners niet meer bereiken en er steeds meer bewoners afhaken. Informele organisaties bereiken een groot deel van die bewoners wél. Prikkel om die samenwerking te versterken zijn:

- Financier een netwerk van 'dragende'⁹ informele organisaties in de gebieden meerjarig. Maak de looptijd van financiering van informele organisaties door de gemeente en fondsen gelijk aan die van de aanbestedingen voor het welzijnswerk en de zorg. Dit vergroot de continuïteit voor bewoners omdat dan meerjarige samenwerkingsafspraken met formele aanbieders mogelijk zijn.
- Oormerk het 10% lokaal budget van welzijnsorganisaties voor samenwerking met informele organisaties voor de aanpak van armoede en schulden. En vul dit budget aan met 10% van het zorgbudget. Dit is een logische uitwerking van het Integrale Zorgakkoord met als hoofddoelstelling het versterken van de samenwerking tussen het sociale- en medisch domein.
- Wees als gemeente vasthoudend dat het welzijnswerk en wijkinitiatieven aan de IZA-tafels moeten deelnemen en dat er budgetten (IZA, Gala, Spuk) voor hen vrijkomen. Ook bij de transformatie-aanvragen.

⁹ Met een 'dragende' organisatie bedoelen we een informele organisatie waarbij de governance en bedrijfsvoering op orde zijn, die geworteld is in de gebieden, bewezen effectief is (aanhoudende éénjarige financiering door de gemeente en fondsen) en die een integraal aanbod voor bewoners heeft met professionals en vrijwilligers. Zoals St. Mait, Zorgvrijstaat, Thuis in West, Thuis in Charlois en Buurtlab.

- Geef (gemeentelijke) professionals die in opdracht van de gemeente werken de opdracht dat zij hun kennis aan informele organisaties beschikbaar stellen en deze ook naar informele organisaties brengen. Zorg dus dat medewerkers van wijkteams en de Vraagwijzer daar spreekuur houden, en dat de wijkhubs bij informele organisaties worden ondergebracht en draag de budgetten voor de wijkhubs en de capaciteit over.
- Maak een sociale kaart van informele- en formele (hulpverlenende) organisaties, zowel voor inwoners als voor professionals. Verspreid deze on- en offline in de stad. Gemeente en fondsen: financier het up-to-date houden van deze kaart.
- Ga door met de financiering van goede initiatieven en pilots waarbij nuttige netwerken zijn opgebouwd. Zorg ook hier voor continuïteit. En neem de uitkomsten van succesvolle pilots op in programma's van eisen en subsidievoorwaarden.
- Versterk of initieer armoedeplatforms met organisatiekracht én een budget voor vergaderen, communicatie etc. Armoedeplatforms zijn kennisbronnen van armoede, waar kennis, signalen en casuïstiek worden gedeeld. En van waaruit ook politieke en bestuurlijke lobby wordt gestart, al verschilt dat per platform.
- Faciliteer een stedelijk armoedeplatform voor kennisdeling en -uitwisseling, dat een gezamenlijke armoede-agenda opstelt, lobbyt naar politiek en bestuur en fungeert als hét aanspreekpunt voor de gemeente en andere partners in de stad.

Gezinsaanpak hard nodig

Nog te veel Rotterdamse kinderen leven in armoede, daarover is vrijwel iedereen het eens. Om daar wat aan te doen wordt een aantal acute hulpmaatregelen vaak genoemd: schoolontbijten, voldoende en bereikbare uitgiftepunten van de voedselbank (met gezonde voedselpakketten), fondsen voor acute hulp zoals FBNR en het Crisisfonds en goede voorlichting over (inkomensondersteunende)regelingen én laagdrempelige (financiële) hulp in de wijken. Met name de laagdrempelige spreekuren schieten in de stad als paddenstoelen uit de grond. Zoals Oppepper Lokaal en de vele financiële inloopsprekuren in de stad voor gezinnen met geldzorgen. Met meerjarige financiële ondersteuning kunnen de spreekuren nog veel meer betekenen voor gezinnen.

Maar acute hulp alleen is niet genoeg. Het is minstens zo belangrijk om te voorkomen dat armoede intergenerationeel wordt overgedragen. Dat kan onder meer door kansenongelijkheid voor kinderen structureel te doorbreken. Op dat vlak zijn ook al meerdere sleutelfiguren en partijen in de stad actief. Team Toekomst is een voorbeeld van een effectieve aanpak waarin met kinderen, de school, de wijk en ouders een nieuw perspectief voor kinderen in beeld komt en kansenongelijkheid wordt tegengegaan. Datzelfde geldt voor de recent ontwikkelde gezinsaanpak van de Hogeschool Rotterdam en de Erasmus Universiteit. Zorg voor het kind staat bij deze aanpakken centraal, inclusief de betrokkenheid van het (gezins)systeem daarom heen. Want kinderarmoede op zich bestaat niet, wel zijn er kinderen die leven in een situatie waarin sprake is van armoede. It takes a village to raise a child. Beide aanpakken sluiten goed aan bij het boek *Moeder van 40.000* van Vanessa Umboh (Uitgeverij Ten Have 2022) waarin zij de kinderarmoede in Rotterdam agendeert. Warm aanbevolen!

BEDRIJVEN EN OVERHEDEN MAAK HET VERSCHIL

Bedrijven en overheden, zorg voor klanten en werknemers met geldzorgen

Bedrijven en overheden dragen bij aan de hoge kosten in de schuldenindustrie ([Sociaal Bestek, IBO-onderzoek naar problematische schulden](#)). De schuldenindustrie is gestoeld op economische waarden waarin schuld en boete centraal staan. Maar hoe kun je willens en wetens invorderen bij burgers van wie bekend is dat ze op of onder het minimum leven? Maatschappelijke waarden zoals respect en rechtvaardigheid in de bejegening van anderen zouden het uitgangspunt van een goed functionerende schuldenindustrie moeten zijn.

Bedrijven en overheden kunnen het verschil maken door sociale incasso en passende zorg voor werknemers en klanten. Ze moeten het als hun taak beschouwen dat werknemers en klanten met geldzorgen er weer bovenop worden geholpen; dat er geen onnodige kosten in rekening worden gebracht, zodat de maatschappelijke kosten door de schuldenindustrie afnemen.

Daarnaast blijkt uit [onderzoek](#) dat zorg voor klanten en werknemers met geldzorgen óók zakelijk verstandig is, omdat incassokosten, boetes, rechtszaken en kwijtscheldingen afnemen. Dat is goed voor zowel de financiële huishouding van bedrijven en overheden, als voor de samenleving.

Hoe kunnen bedrijven en overheden met incassopraktijken en werknemers met geldzorgen bijdragen aan SDG1: geen armoede?

- Door het keurmerk Geldzorgenbewuste organisatie te behalen (www.keurmerksgbo.nl).
- Door als opdrachtgever van incasso en bewindvoering de normen uit het keurmerk Geldzorgenbewuste organisatie (zie www.keurmerksgbo.nl) op te nemen in het programma van eisen bij aanbestedingen. Stuur onder andere op het niet doorverkopen van schulden; het stapelen van incassokosten; en het stoppen met irreële betaaleisen aan een klant.
- Beleg de uitvoering van incasso voor bewoners zonder problematische schuld bij een publieke- of non-profitorganisatie.
- Gemeenten en bewindvoerders: geef meer en toegankelijker informatie en voorlichting aan bewoners over hun rechten en plichten wanneer ze onder bewind staan. Zoals informatie over behandeltermijnen, klachtenregeling, inzage in persoonlijke gegevens en wees letterlijk bereikbaar voor bewoners.
- Gemeente: maak een versnelde route voor aanmelding bij bewindvoerders mogelijk. Aanmelden via de Vraagwijzer duurt namelijk te lang.

Geef toegang tot gezondheid(zorg)

Langdurig met geldzorgen leven gaat samen met een minder goede of slechte gezondheid én een kortere levensduur. En toch worden steeds meer mensen buitengesloten van zorg en medicatie die nodig is. Veroorzaakt door de hoge kosten, het eigen risico en de versobering van zorgpakketten.

In Rotterdam kunnen mensen met een inkomen van minder dan 130% van het wettelijk minimum inkomen een beroep doen op het VGZ Rotterdampakket (basis en aanvullend). Deze polis is bedoeld voor bewoners met een bovengemiddeld zorggebruik. Dat kost hen in 2024 €215,10 per maand, met een eigen risico van € 50,00. Er is in Rotterdam geen ziektekostenverzekering voor mensen op of onder het minimum met een gemiddeld zorggebruik. Dus ondanks het VGZ Rotterdampakket, is dit niet de zorgverzekering waarmee mensen op het minimum het beste verzekerd zijn. Vergroot de toegang tot zorg door:

- Het beste zorgpakket voor minima met de mogelijkheid van aanvullende verzekeringen en geen eigen risico.

- Een aparte ziektekostenverzekering voor bewoners tot 150% van het minimum met een gemiddeld zorggebruik.
- De [basiszorglijst](#) invoeren met fysiotherapie, basale mondzorg, anticonceptie, vitamine D & maagzuurremmers en bril met medische indicatie. Ook GGZ.
- Wees ruimhartiger bij de aanvullende zorgverzekering. Vergoed bijvoorbeeld niet alleen de leefstijlcoach maar juist ook een abonnement op de sportvereniging. Wees slim en financier leefstijl-activiteiten die eraan bijdragen dat bewoners tegelijkertijd een sociaal netwerk opbouwen door groepsactiviteiten.
- Een collectieve verzekering voor dierenartskosten (€1 per maand). Huisdieren zijn vaak een troost en een toeverlaat voor bewoners met weinig geld.
- Ervaringskennis te benutten bij de voorbereiding van de nieuwe aanbesteding voor de collectieve zorgverzekering voor minima.

Voorlichting én preventie

- Meer voorlichting over ziektekostenverzekeringen, ook via informele organisaties en ervaringsdeskundigen. Faciliteer informele organisaties om bewoners te informeren over (minder) medicijngebruik en het terugbrengen van niet gebruikte hulp- en verbandmiddelen (zie Zorgvrijstaat). Via informele organisaties komen ook zorgmijders beter in beeld. Zij overzien vaak niet wat ze wel en niet moeten betalen. Biedt daarom ruime zorgpakketten met mondzorg buiten de eigen bijdrage. Dat is kostenbesparend op de lange termijn. Voorlichting over en verwijzing naar beschikbare financiële hulp door de huisarts voor bewoners met geldzorgen. Zoals naar de financiële spreekuren in de wijken, integreer het welzijnswerk in de spreekkamer. Financier welzijn op recept, volg de werkwijze bij huisartsenpraktijk Mozaïek. Breidt welzijn op recept uit met linkwerkers die de onderlinge bekendheid van en de samenwerking tussen de huisartsenpraktijk en het wijknetwerk versterken.
- Brede uitrol van het project 'Meer tijd voor de patiënt' en dat aanvullen met een wijkbudget voor preventie. Bijvoorbeeld uit de Gala middelen.

Geef Rotterdammers toegang tot betaalbare woningen

In de vele gesprekken die Warm Rotterdam voerde met ervaringsdeskundigen, professionals, vrijwilligers en andere Rotterdammers werden de hoge huisvestingskosten vaak als belangrijke armoedeveroorzaker genoemd. Ook de slechte woonomstandigheden van bewoners in armoede keerden in veel gesprekken terug.

Ook Warm Rotterdam ziet betaalbaar en gezond wonen in Rotterdam als een zaak van levensbelang. Voor de agendering en wat er moet gebeuren steunen we de visie en het betere plan van de beweging Recht op de stad.¹⁰

¹⁰ Recht op de stad is een beweging van betrokken bewoners die vinden dat de huidige woonvisie te veel gericht is op het bedienen en aantrekken van hogere inkomensgroepen. Zij schreven een alternatief actieplan, te vinden op <https://rechttopdestad.nl/het-betere-plan/> en <https://rechttopdestad.nl/de-nieuwe-rotterdamse-woonvisie/>

Inkoop en financiering van welzijn en zorg

Zowel de gemeente als fondsen financieren de welzijnsorganisaties in Rotterdam. Bij de formele welzijnsorganisaties gebeurt dat via aanbestedingen (gemeente) en bij informele organisaties (informeel welzijnswerk) door de gemeente (subsidieregelingen Samen sterker, Integratie, OpzoomerMee, Lokaal budget, Right to Corporate ed) en de Rotterdamse fondsen. Ook hebben de gemeente en de fondsen een convenant ondertekend om samen te werken onder de naam “het Rotterdams Fondsenoverleg”.

Gemeente: voorkomen is beter dan genezen

Stop met het aanbesteden van dienstverlening in het sociaal domein. Dat zet bewoners alleen maar meer op afstand (zie [gestelde kamervragen naar aanleiding artikel in de Trouw](#)). Zorg voor continuïteit en voldoende budget voor preventie met vroegsignalering, laagdrempelige hulp in de wijken en humane dienstverlening. Gezien, gehoord en begrepen worden: dat is waar bewoners om vragen.

De roep om meer welzijnswerk (formeel en informeel) neemt de afgelopen jaren toe. Uit onderzoek blijkt dat de huidige investeringen in het welzijnswerk niet in verhouding staan tot de maatschappelijke opgaven. In wijken met duizenden bewoners zonder sociaal netwerk, voor wie bureaucratie te ingewikkeld is, die het financieel zwaar hebben en/of aan de zijlijn staan, werken vaak maar enkele professionals. Gelukkig worden ze wel ondersteund door een veelheid aan vrijwilligers. Met de huidige investeringen wordt dan ook slechts een fractie van de bewoners tijdig bereikt en geholpen, waardoor ook de (ondersteunings)vragen van bewoners onvoldoende in beeld zijn.

Tegelijkertijd zijn de maatschappelijke opbrengsten van de sociale professionals aantoonbaar zeer hoog. Een verveelvoudiging van de investeringen in het welzijnswerk zou bijdragen aan het onnodig verergeren van sociale problematiek. Want vele bewoners zouden al geholpen zijn met vaker naar buiten gaan, onder de mensen komen, meer bewegen en de administratie op orde krijgen. Een beetje hulp bij (beginnende) sociale problematiek, scheelt miljoenen euro's aan doktersbezoek, medicijngebruik, Wmo- en jeugdhulpindicaties, schooluitval, incassokosten en andere kosten.

Onderzoek van [SEOR Erasmus School of Economics](#) toonde al aan dat elke euro geïnvesteerd in het welzijnswerk leidt tot 1,60 euro minder zorgkosten.

- Investeer meer in het welzijnswerk in Rotterdam met 1,6 x 38 mln (budget aanbesteding welzijnswerk) = 61 miljoen. Dat scheelt 24 miljoen aan Wmo-indicaties en zorgkosten.
- Kies voor kleinere percelen bij de inkoop van het welzijnswerk, Wmo en jeugdzorg zodat ook kleinere partijen kunnen meedoen.
- Oormerk ook bij de Wmo-inkoop 10% van het budget voor Right to corporate met de wijk.
- Benoem keten kpi's bij de inkoop van de Wmo, wijkteam en welzijn (formeel en informeel) als prikkel voor een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor afschalen naar het welzijnswerk in de wijken. Succesvolle voorbeelden daarvan zijn: van geïndiceerde naar niet geïndiceerde dagbesteding, en van individuele (woon)begeleiding naar groepsgerichte begeleiding).
- Gemeente: investeer in de comeback van het opbouwwerk (zie [brief Comeback opbouwwerk in Rotterdam](#)).
- Verstevig het participatieteam Right to Challenge bij de gemeente. Om het RtC-proces toegankelijker en transparanter te maken met een grotere effectiviteit voor bewoners.

Gemeente en fondsen

In mei 2022 tekenden de gemeente en de Rotterdamse fondsen een convenant om 'vorm te geven aan een effectieve en duurzame samenwerking en afstemming. Met respect voor elkaars verantwoordelijkheden en ambities'. Een mooie stap die ook voor initiatiefrijke bewoners en informele

organisaties gewenst is, omdat zij vaak door het woud van financieringsmogelijkheden het bos niet meer zien.

We gingen op zoek naar een onderlegger bij dit convenant, maar die is niet te vinden. Waar zijn de inhoudelijk visie, missie en het uitvoeringsplan voor deze samenwerking? In een stad als Rotterdam, waar vele Rotterdammers in armoede en schulden leven, zou je hierop toch juist die samenwerking en afstemming mogen verwachten? Goed als dat zou leiden tot een visie over welke laagdrempelige basisinfrastructuur er in de gebieden nodig is voor bewoners met geldzorgen en sociale problematiek. Zeker gezien het feit dat groepen bewoners niet meer worden bereikt door reguliere instanties zoals de Vraagwijzer, het Wijkteam en het welzijnswerk. Wat is de gezamenlijke visie van dit samenwerkingsverband op het niet-bereik in de stad? Welke rol ziet dit samenwerkingsverband voor zichzelf in het duurzaam stutten van een basisinfrastructuur in de wijken?

Wat daar aan zou bijdragen is:

- Een visie, missie en uitvoeringsplan voor het meerjarig ondersteunen van een basisinfrastructuur in de gebieden voor bewoners in armoede en met schulden.
- Een publiek-privaat fonds voor de financiering en ondersteuning (bij fondsaanvragen, trainingen en deskundigheidsbevordering van vrijwilligers, communicatie etc.) van de basisinfrastructuur in de gebieden.
- Meerjarige financiering van informele organisaties in de gebieden uit het fonds. Maak de looptijd van financiering van informele organisaties gelijk met die van de aanbestedingen voor het welzijnswerk en de zorg. Dit vergroot de continuïteit voor bewoners omdat dan meerjarige samenwerkingsafspraken met formele aanbieders mogelijk zijn.

Toegang tot inkomensondersteuning

Stuur als gemeente op de onderstaande doelen voor de toegang tot inkomensondersteuning:

- Alle Rotterdammers krijgen waar ze recht op hebben.
- Alle Rotterdammers ontvangen tijdig passende hulp bij rondkomen of het oplossen van problematische schulden.
- Alle Rotterdamse gezinnen met minderjarige kinderen hebben voldoende financiële middelen en mogelijkheden om mee te doen.

Iedereen ontvangt waar die recht op heeft

- Evaluer en verbeter de communicatie, over inkomensondersteunende regelingen van de gemeente, met het informele netwerk in de gebieden.
- Maak het voorlichtingsmateriaal toegankelijker, communiceer proactief en in meerdere talen, gebruik infographics, filmpjes en let op effectieve communicatie met jongeren.
- Sluit informele organisaties aan op de communicatiekanalen van (Rijks)overheden.
- Maak het aanvragen van regelingen en formulieren eenvoudiger. Verminder ook het aantal potjes, het is nu niet meer te overzien voor bewoners.
- Ken regelingen automatisch toe aan bewoners van wie we weten dat ze er recht op hebben. Dat ontzorgt bewoners (zij hoeven geen papierwinkel door) en vermindert de bureaucratie.

Ken ruimhartig(er) toe

- Verhoog de individuele inkomensvoet.
- Maak gemeentebelastingen inkomensafhankelijk en verruim de kwietscheldingsregeling voor minima tot 150% WSM. Verruim de bijzondere bijstand voor Rotterdammers tot 150% WSM.
- Grondige herziening Bijzondere Bijstand:
 - Schaf de 'spaarregel' af en verstrek niet meer als lening

- Ook te gebruiken voor de eigen bijdrage sociale advocatuur
 - Voor niet voorziene, onverzekerbare noodzakelijke medische kosten
 - Voor inkomensbeheer als het inkomen van zzp'ers onder de € 1.500 komt
 - Voor gebruiksartikelen
- Vergroot de mobiliteit van bewoners met weinig geld: maak het openbaar vervoer voor Rotterdammers onder 150% van het wettelijk sociaal minimum gratis.

Toegang tot werk

Investeer in de groep die al (te) lang aan de zijlijn staat. Dat is hard nodig maar gaat voorlopig nog niet gebeuren. [Zie de besparingen](#) op de bijstand die wethouder Versnel onlangs aankondigde. Hij bezuinigt op de dienstverlening aan bewoners die langdurig niet werken en zet niet in op het vergroten van de efficiëntie in het systeem. Doe het anders en:

- Benut de middelen uit de SROI-reserve voor op- en toeleiding van bewoners zonder betaald werk naar de arbeidsmarkt, en verbreed de toekenningscriteria voor organisaties.
- Stimuleer dat bewoners via vrijwilligerswerk kunnen doorgroeien naar betaald werk met een inkomen boven de armoedegrens door beter passende begeleiding te financieren.
- De herziene Participatiewet moet meer mensen op weg naar werk helpen. Dit kan niet zonder maatwerkbegeleiding. Het aanbod van re-integratiebureaus past niet goed bij een groep Rotterdammers die langdurig zonder werk zit. Een persoonlijk scholings- en begeleidingsbudget om educatie en leerwerktrajecten te financieren is nodig.
- Garandeer werkzekerheid: voorkom de armoedeval bij regelingen en verdiensten.
- Houd iedereen binnenboord en zorg dat mensen die nog niet toe zijn aan werk terecht kunnen bij bewonersinitiatieven en sociaal ondernemers. Doe dit samen met de onderwijswethouder, zeker als het gaat om jongeren. Erken en honoreer praktijkgerichte leer-/werkopleidingen in de wijken die werknemersvaardigheden versterken ter voorbereiding van instroom op de arbeidsmarkt (zie ook www.roffabriek.com).
- Maak de overgang van bijstand (met toeslagen) naar werk (deeltijd, flex) minder ingewikkeld en geef bewoners meer zekerheid. Schrijf een bewoner niet direct uit, maar garandeer de uitkering voor een langere periode. Zodat het inkomen gegarandeerd is, het papierwerk is geregeld en een terugvaloptie wordt geboden. Dat geeft meer rust voor bewoners die zich dan in hun eigen tempo herpakken voor de arbeidsmarkt en uiteindelijk het werk beter aan kunnen.

Van achterstanden in het onderwijs naar talentontwikkeling

- Wees genereus voor de jeugd. Maak leermiddelen gratis voor kinderen/jongeren uit gezinnen onder het WSM¹¹ en in de WSNP¹².
- Geef zo jong en zo vaak mogelijk financiële educatie (zoals <https://moneyrebels.nl>) en loopbaanbegeleiding.
- Biedt binnen het reguliere curriculum op school extra tijd voor bewegen, cultuur, anderen helpen, tuinieren rondom het schoolplein etc. Daarvoor zijn bij het rijk middelen beschikbaar, leg als gemeente geld bij.

¹¹ Wettelijk Sociaal Minimum (WSM)

¹² Wet schuldsanering natuurlijke personen (WSNP)

LOBBY-AGENDA RICHTING RIJK

Veel mensen komen maandelijks 100 tot 500 euro tekort (afhankelijk van hun thuissituatie), schrijft de [Landelijke Armoede Coalitie](#) (LAC) in navolging van de Commissie Sociaal Minimum. Deze mensen kennen dan ook geen sociale zekerheid. In meerdere brieven aan Kamerleden Sociale Zaken en Werkgelegenheid adviseert de LAC het advies van de Commissie Sociaal Minimum onverkort uit te voeren aan de hand van acht concrete thema's. [De Federatie voor Gezondheid](#) roept bovendien op om sociale grondrechten te waarborgen en ervaringskennis te benutten bij beleid en uitvoering. De [KNMG](#) pleit voor investeren in de sociale en fysieke omgeving om ziekte door armoede te voorkomen. Zij stellen dat het effect van de aanpak van de sociale problemen groter is dan van een huisartsenbezoek, omdat huisartsen alleen de symptomen kunnen bestrijden. Zij schrijven dat de impact van medische zorg op de gezondheid van mensen slechts 11% is. Vergelijk dat eens met de bijna 70% invloed die leefstijl en de sociale en fysieke omgeving op de gezondheid hebben.

Landelijk moet zo snel mogelijk opvolging gegeven worden aan het advies van de Commissie Sociaal Minimum. Oftewel: versterk het welzijnswerk om bestaansonzekerheid te voorkomen en eerder effectieve hulpverlening te bieden. Het is onverteerbaar dat bijna [een miljoen Nederlanders onder de armoedegrens](#) leven, onder wie 200.000 kinderen. Zie voor de landelijke lobby-agenda de brief die aan de toenmalige informateur Plasterk is gestuurd door de [Landelijke Armoedecoalitie en de brief van de Armoedecoalitie voor de begrotingsbehandeling Sociale Zaken en Werkgelegenheid](#).

Tot slot de lobbypunten die door de stad op de lobby-agenda richting rijk zijn gezet:

- Pleit voor maximale inzet van de regelvrije ruimte binnen de Wmo, de Participatiewet en de Jeugdwet. Als de situatie schrijnend is, zoals nu, moet de gemeente gemotiveerd kunnen ingrijpen.
- Pleit voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen voor mensen met een koophuis die financieel kwetsbaar zijn. En pleeg een kritische herziening van de Invorderingswet 1990 en de berekening van het toetsingsinkomen.¹³
- Schaf de btw op groenten en gezond voedsel af.
- Zorg voor de terugkeer van het ziekenfonds, haal de marktwerking uit de zorgverzekeringen.
- Continueer het Energiefonds. Ontkoppel bestaanszekerheid van de Participatiewet en experimenteer grootschalig met het basisinkomen. Of nog beter: vind een meerderheid voor de invoering van het basisinkomen.
- Hef geen inkomstenbelasting over de eerste € 25.000 per jaar.

AAN DE SLAG!

Een Deltaplan klinkt ambitieus en dat is het ook. Maar dat er toch echt een Deltaplan nodig is om de armoede Rotterdam uit te helpen, moge inmiddels duidelijk zijn. Een plan dat is gebaseerd op de ervaringen van de mensen om wie het gaat en wordt gesteund door een keur aan formele en informele organisaties in Rotterdam.

Zo'n Deltaplan opstellen is al een pittige klus, maar de uitvoering ervan is een kwestie van jaren. Dat beseffen ook vrijwel alle mensen die met hun kennis en ervaring hebben bijgedragen aan de totstandkoming van dit plan. Maar zoals een van hen al zei: 'Hoe groter de klus, hoe eerder je er aan moet beginnen.' We presenteren het Deltaplan Armoede Rotterdam – Een oproep uit de stad vroeg in 2025 omdat er gemeenteraadsverkiezingen in maart 2026 zijn. Met dit plan roept Warm Rotterdam mét de stad op tot urgentie. Dus aan de slag!

¹³ Circa 50 gemeenten sluiten actief groepen uit op basis van die wet, volgens het sociaaljuridisch loket.

FINANCIELE PARAGRAAF DELTAPLAN

Een begroting voor Armoede in de stad

Wat is er nodig voor bewoners die in armoede en/of met schulden leven? We laten ons inspireren door de huidige begroting van de gemeente Rotterdam:

Bron: Gemeente Rotterdam

De begroting 2024 in één oogopslag

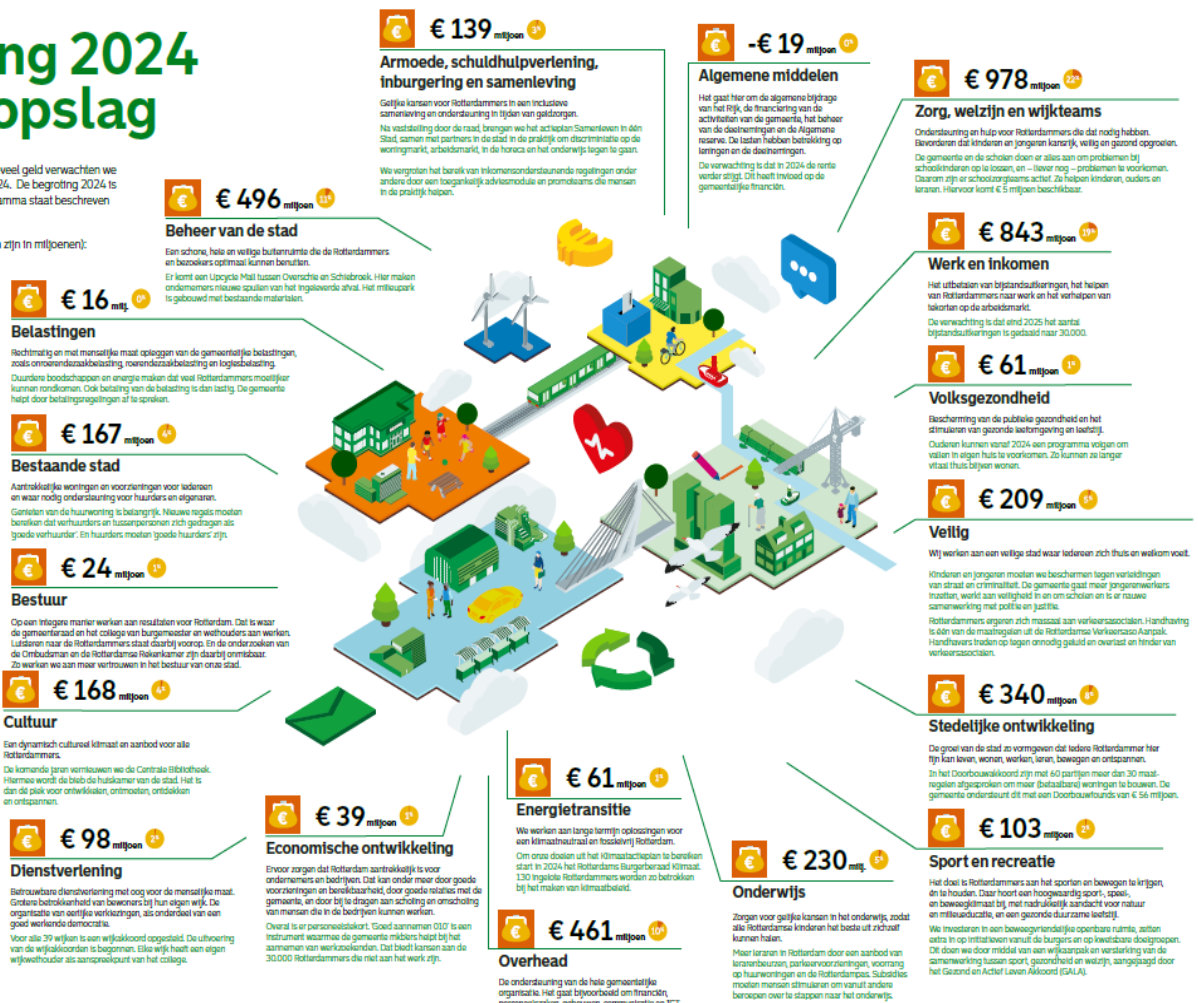
Hoeveel geld verwachten we in 2024 uit te geven? En hoeveel geld verwachten we dat er binnenkomt? Het staat allemaal in de begroting 2024. De begroting 2024 is een verdere uitwerking van Voorjaarsnota 2023. Per programma staat beschreven wat de plannen voor 2024 zijn.

In deze infographic zie je in één oogopslag (alle bedragen zijn in miljoenen):

- de verwachte baten (inkomsten)
- de verwachte lasten (uitgaven) en
- de verwachte percentages van de totale programmalasten

Meer weten over de begroting 2024?
Kijk op www.watdoetdegemeente.rotterdam.nl
of scan de QR-code.

De onderstaande cursief gedrukte programma's en budgetten zijn bijna volledig bestemd voor bewoners die (financieel) kwetsbaar zijn. De overige programma's zijn er voor dienstverlening ed. voor alle inwoners van Rotterdam. Die budgetten verrekenen we met het percentage bewoners dat in Rotterdam op of onder de armoedegrens leeft. Dat wordt zo een geormerkt budget voor de dienstverlening aan mensen op of onder de armoedegrens.

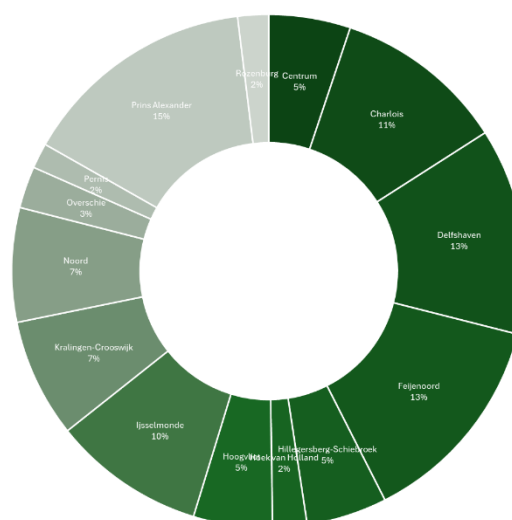
Opgeteld ziet de jaarlijkse begroting voor armoede en schulden er dan als volgt uit:

PROGRAMMA'S	BUDGET
<i>Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving</i>	€ 139.000.000
<i>Zorg, welzijn en wijkteams</i>	€ 978.000.000
<i>Werk en inkomen</i>	€ 843.000.000
<i>Volksgezondheid</i>	€ 61.000.000
<i>Energietransitie</i>	€ 61.000.000
<i>12,5% van andere programma's (2.332 mln.)</i>	€ 291.500.000
Totaal	€ 2.373.500.000

Gebiedsbudget

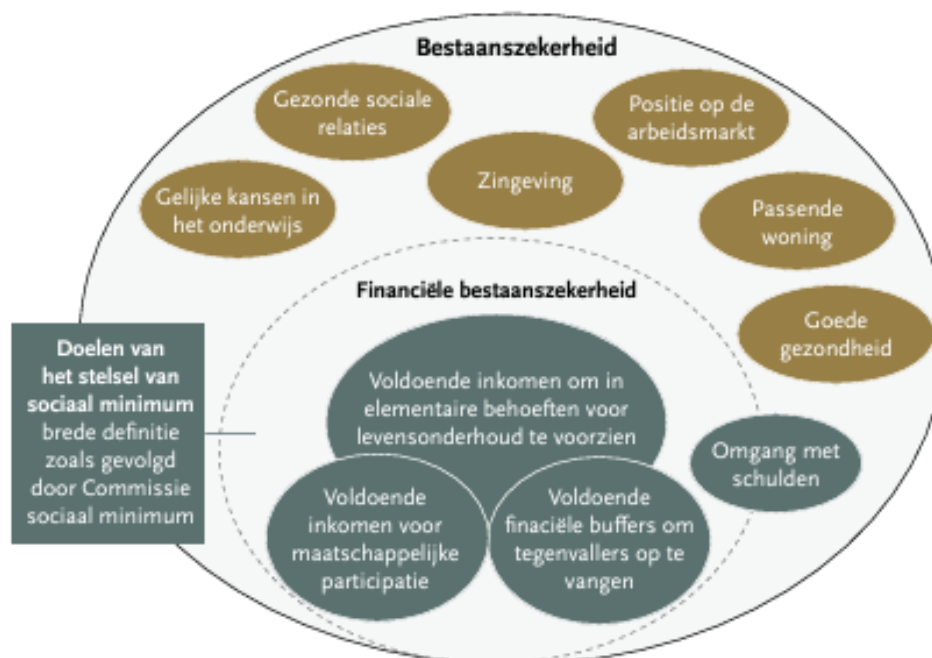
Omdat het aantal bewoners dat op of onder de armoedegrens leeft per gebied verschilt, hanteren wij dezelfde verdeelsleutel voor de armoedebegroting als voor de welzijnsopdrachten per gebied.

Zie hieronder de gebiedsbudgetten voor de uitvoering van het Deltaplan Armoede Rotterdam - Een oproep uit de stad. Het is geen roep om meer geld, maar een pleidooi om de bestaande budgetten anders te bestemmen, namelijk aan een pakket van samenhangende maatregelen.

GEBIED	PERCENTAGE	BUDGET DELTAPLAN PER GEBIED
Centrum	5,14%	€ 122.036.678
Charlois	10,79%	€ 256.200.810
Delfshaven	13,02%	€ 309.099.939
Feijenoord	13,57%	€ 322.079.494
Hillegersberg-Schiebroek	5,07%	€ 120.434.298
Hoek van Holland	2,16%	€ 51.206.532
Hoogvliet	4,97%	€ 118.074.007
IJsselmonde	9,58%	€ 227.437.893
Kralingen-Crooswijk	7,48%	€ 177.475.044
Noord	7,20%	€ 170.879.878
Overschie	2,63%	€ 62.457.626
Pernis	1,59%	€ 37.796.677
Prins Alexander	14,84%	€ 352.288.989
Rozenburg	1,94%	€ 46.032.195
Totaal	100,00%	€ 2.373.500.062

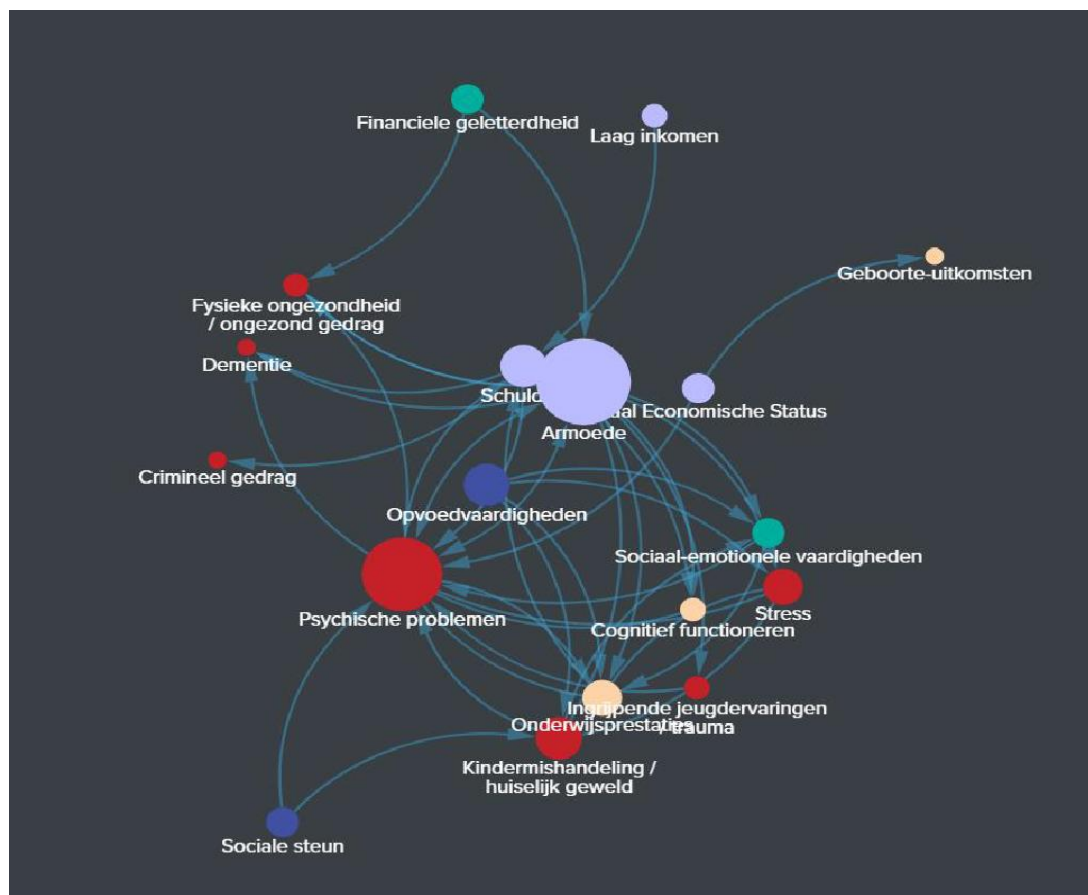
BIJLAGE 1 - SCHEMATISCHE WEERGAVE (FINANCIELE) BESTAANSZEKERHEID

Bron: Een zeker bestaan - Naar een toekomstbestendig stelsel van het sociaal minimum, rapport I, Commissie Sociaal Minimum

BIJLAGE 2 - HET FACTORENMODEL

Zie voor inzicht in de samenhang van factoren rondom armoede en schulden het onderstaande factorenmodel met risico-, versterkende- en beschermende factoren.

Bron: Hoofdpijnen nieuwe armoede- en schuldenbeleid 2023-2026

Legenda

Rood = risicofactor

Groen = versterkende factor

Blauw = beschermende factor

Lila = armoede

Geel = factor

BIJLAGE 3 - WAAR DE SAMENHANG ONTBREEKT

Enkele voorbeelden van inefficiëntie in plaats van samenhang

- Wethouder A bezuinigt 16% op Couleur Locale (wijkinitiatieven), wethouder B maakt € 400.000 vrij om diezelfde wijkinitiatieven financieel te ondersteunen voor mensen in armoede.
- Wethouder Zorg bespaart in het najaar 2023 8 miljoen op zorg(kosten), zonder inzicht te geven hoe dit bewoners in armoede raakt.
- De 10% right to corporate in de welzijnsopdracht is niet gelabeld voor armoede-aanpak, dat zou € 3,5 miljoen toevoegen aan het budget.
- De drempel naar de schulddienstverlening is hoog, de weg ernaar toe mag alleen door het ETF ingezet worden.
- Na 6 maanden sluiten medewerkers van de wijkteams de casus af, terwijl mensen in armoede vaak langer hulp nodig hebben. Daarom verwijzen formele instanties bij complexe problematiek zo vaak naar informele organisaties omdat die het vangnet zijn. Informele organisaties zijn dus onmisbaar als voorportaal, nazorg en draaideur, maar er wordt geen financiële continuïteit geboden door financiers.
- Werk & Inkomen en Prestatie 010 werken langs elkaar heen, waardoor actieve bewoners met een bijstandsuitkering gedupeerd raken of als fraudeur bestempeld worden.
- Het Jeugd Perspectief Fonds is stopgezet omdat de coalitie wat jongeren betreft uitgaat van 'eigen schuld, dikke bult'.
- Het dominante antwoord op de bommetjesgooiers in de stad is handhaven, terwijl er geen analyse van de onderliggende problematiek – waaronder armoede – bekend wordt gemaakt.
- Het aantal aalmoezen dat in de stad uitgedeeld wordt neemt ieder jaar zienderogen toe. Dat is mede het gevolg van de huidige (armoede)subsidieregelingen met de focus op directe hulp. Het bestuur kiest niet voor structurele oplossingen, ook niet in samenwerking met de fondsen.
- Alle inspanningen om mensen naar werk te begeleiden, treffen vooralsnog het laaghangend fruit. Er is te weinig begeleiding voor mensen die langdurig niet aan het werk zijn. Rikx, het Social Impact Fonds ed. zijn alleen toegankelijk voor sociaal ondernemers die voldoen aan de definitie van Social Enterprise. Dat sluit vele impactvolle organisaties uit.
- De Vraagwijzer en 14010 leveren onvoldoende voor mensen in armoede en met schulden.
- De 37 wijkhubs (Wijk aan zet) worden naast de bestaande infrastructuur in de wijken geplaatst in plaats van te integreren (personeel en financieel). Dit is inefficiënt, omdat er al zoveel andere plekken zijn waar bewoners komen. Bewoners vragen ook niet om nog meer loketten, maar juist om minder.

HET KAN!

DE CIJFERS

- Ruim 85.000 Rotterdammers onder de armoedegrens
- Aantal inwoners Rotterdam (2021): 651.269
- % Rotterdammers in armoede: 13%

BASIS ARMOEDEBUDGET

- 13% van het totale budget van 4.354 mln.

ARMOEDE NAAR NUL NU METEEN

- 566 mln. per jaar
- Weekbudget 128 per persoon

Programma	2023
Wonen	€ 236
Werkloosheidsverzekering, inburgering en samenleving	€ 111
Werkloosheidsverzekering	€ 445
Werkloosheidsverzekering	€ 25
Werkloosheidsverzekering	€ 177
Werkloosheidsverzekering	€ 20
Werkloosheidsverzekering	€ 154
Werkloosheidsverzekering	€ 78
Werkloosheidsverzekering	€ 39
Werkloosheidsverzekering	€ 55
Werkloosheidsverzekering	€ 222
Werkloosheidsverzekering	€ 430
Werkloosheidsverzekering	€ 97
Werkloosheidsverzekering	€ 328
Werkloosheidsverzekering	€ 183
Werkloosheidsverzekering	€ 46
Werkloosheidsverzekering	€ 791
Werkloosheidsverzekering	€ 914
Werkloosheidsverzekering	€ 4.354

